

Årsberetning for 2005

Overblik – Iværksættelse af det nye arbejdsprogram

1. Overvågning og forståelse af forandringer

2. Undersøgelse af, hvad der har den bedste effekt

3. Formidling og udveksling af idéer og erfaringer

4. Evaluering af vort bidrag

5. Vigtige arrangementer i 2005

Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene er et uafhængigt EU-organ, som er oprettet for at bistå med formuleringen af den fremtidige politik for social- og arbejdsrelaterede anliggender. Der kan indhentes yderligere oplysninger på instituttets websted på adr.: www.eurofound.eu.int

© Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene, 2006

Ansøgninger om oversættelses- eller reproduktionsrettigheder bedes rettet til direktøren, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Irland.

Overblik – Iværksættelse af det nye arbejdsprogram

2005 var det første år af instituttets nye fireårige arbejdsprogram for 2005–2008. Fuld af energi og ambition iværksatte instituttet sit nye program ”Europa i forandring: et bedre arbejde, et bedre liv”, der omfatter en række forskningsprojekter inden for de fire prioriterede temaer: mere og bedre beskæftigelse, balance mellem arbejde og privatliv, øget medindflydelse og partnerskab samt større social samhørighed. Højdepunktet ved årets udgang var udnævnelsen af instituttets nye direktør, Jorma Karppinen, som tiltrådte i december.

Med henblik på at bidrage til debatten på europæisk plan udarbejdede instituttet et skriftligt bidrag til Europa-Kommissionens grønne bog om demografiske ændringer. Endvidere baserede Regionsudvalget sin udtalelse om industriel omstrukturering og demografiske ændringer på instituttets ekspertviden, hvilket var et resultat af en samarbejdsstrategi, der var udviklet i løbet af 2005. Og i forlængelse af en praksis, der blev påbegyndt i 2004, tilrettelagde og afholdte instituttet et udvekslingsseminar i Bruxelles for social- og arbejdsmarkedsattachéer ved EU-medlemsstaternes faste repræsentationer samt repræsentanter for tiltrædelses- og kandidatlandene. I årets løb blev samarbejdet med Europa-Parlamentet udbygget, primært på grundlag af en række arrangementer og foredrag om emner lige fra omstruktureringer og håndtering af forandringer til arbejdsvilkår og jobkvalitet.

2005 var også kendetegnet ved yderligere bestræbelser på at nå ud til instituttets målgrupper. Seks nationale besøg som led i programmet vedrørende den omrejsende udstilling om livskvalitet – i Østrig, Ungarn, Irland, Slovenien, Spanien og Sverige – omfattede bilaterale drøftelser med repræsentanter for statslige myndigheder og arbejdsmarkedets parter. Disse besøg i forbindelse med den omrejsende udstilling, med mulighed for at mødes med instituttets målgrupper og præsentere instituttets seneste forskningsarbejde, vil fortsætte i 2006. Præsentationen af resultaterne af den europæiske livskvalitetsundersøgelse fik omfattende dækning i de nationale og europæiske medier og nåede ud til skønsvist seks millioner mennesker via aviser, radio og tv.

Virksomhedsundersøgelsen af arbejdstid og balancen mellem arbejde og privatliv blev videreført i 2005, hvor feltarbejdet blev udvidet til at omfatte seks af de nye medlemsstater, og projektets rapporterings- og analysefase blev indledt. Inden udgangen af året blev en oversigt over de første resultater af projektet præsenteret for journalister og offentliggjort på internettet.

I betragtning af antallet af lande og sprog, hvorunder undersøgelsen blev udført, besluttede instituttet at overlade det til en ekstern ekspert inden for kvalitetskontrol at overvåge projektet og yde vejledning i hele projektperioden. Dette sikrede, at undersøgelsen blev udført i overensstemmelse med bedste praksis i internationale sociale undersøgelser.

I løbet af 2005 videreførte instituttet arbejdet med at strømline sin offentlighedsproces med henblik på at udarbejde aktuelle og præcise forskningsresultater, der kan levere oplysninger til den offentlige debat og den politiske beslutningstagning på såvel EU-plan som nationalt plan. Der blev offentliggjort en række centrale publikationer i 2005, herunder *European industrial relations dictionary* (ordbog over europæiske arbejdsmarkedsrelationer), som omfatter 300 opslag med krydsreferencer inden for beskæftigelses- og arbejdsmarkedspolitik, og EurLIFE-databasen, som giver let adgang til indikatorer for levevilkår i Europa. Inden for rammerne af sit publikationsprogram producerede instituttet 178 publikationer, svarende til en stigning på 10 % i forhold til 2004. I lyset af anbefalinger fra en brugerundersøgelse ændrede instituttet også sit hovedwebsted Eurofound i 2005 med en forbedring af søgefunktionen og navigeringsværktøjerne. Webstedet er instituttets vigtigste kanal til formidling af dets forskning og resultater, og det forbedrede websted resulterede i en betydelig stigning i antallet af brugerbesøg.

I oktober lancerede instituttet det første nummer af sit nye tidsskrift, *Foundation Focus*, omkring emnet industriel omstrukturering. Det er planen, at hvert nummer skal sætte fokus på et emne af afgørende social og økonomisk

betydning i EU og indeholde en række artikler om forskellige aspekter af emnet. Det overordnede mål er at bidrage til debatten på såvel europæisk som nationalt plan om de væsentlige spørgsmål, der er med til at udforme leve- og arbejdsvilkårene i Europa.

Instituttets bestyrelse gennemgik en række ændringer i 2005 på grundlag af en rådsforordning, hvorved instituttets oprindelige forordning (EØF) nr. 1365/75 ajourføres og ændres. Der blev indført en række nye bestemmelser, primært for at tage højde for størrelsen af instituttets besluttende organ efter udvidelsen af EU. Mens trepartsstrukturen er blevet bibeholdt, er den engelske betegnelse for bestyrelsen nu blevet ændret fra "Administrative Board" til "Governing Board", og bestyrelsen mødes blot én gang om året foruden de årlige gruppemøder. Endvidere har forretningsudvalget fået øgede beslutningsbeføjelser. Som en positiv indikator for, hvor effektivt instituttet udførte sine aktiviteter i 2005, udnyttede det 100 % af sit budget i løbet af året, hvilket er på linje med rekorden i 2004.

I 2005 intensiverede instituttet sine bestræbelser på at indføre en ny metode for rapportering og analyse af informationer inden for job- og beskæftigelseskvalitet, arbejdsmarkedsrelationer og omstruktureringer. Det nye netværk af forskere, som omfatter 30 lande i Europa, vil stille informationer og nyheder til rådighed for instituttets tre overvågningsværktøjer: Det Europæiske Observatorium for Arbejdsmarkedsrelationer (EIRO), Det Europæiske Observatorium for Arbejdsvilkår (EWCO) og Den Europæiske Overvågning af Omstruktureringer (European Restructuring Monitor, ERM). Denne ændrede arbejds metode, som træder i kraft i marts 2006, tager sigte på at opnå en større synergi mellem alle instituttets afdelinger og undgå de overlapninger med hensyn til processer og indhold, der på nuværende tidspunkt findes mellem de enkelte netværk. Det blev også betragtet som et middel til på en mere strømlinet måde at imødekomme den øgede efterspørgsel blandt instituttets større interessegrupper i perioden efter udvidelsen. Det nye netværk vil også spille en rolle i forbindelse med den nationale politiske debat og støtte formidlingen af instituttets viden til den brede offentlighed.

Den anden fase af personaleudviklingsprogrammet, som sigter mod at opnå en mere åben og gennemsigtig tilgang til performance management, blev indledt i løbet af året. Formålet hermed er at give instituttets medarbejdere større muligheder og sikre, at deres fulde potentiale udvikles. I løbet af året gennemførte instituttet ligeledes De Europæiske Fællesskabers nyligt ændrede personalevedtægt, således at instituttets personale får samme rettigheder og forpligtelser som personale ved de øvrige EU-institutioner.

Overvågning og forståelse af forandringer

1

Overvågning og forståelse af forandringer er den første af instituttets tre væsentlige funktioner, der er beskrevet i dets nye arbejdsprogram for 2005–2008. Forandringer overvåges via instituttets informationsnetværk i hele Europa, som er baseret på formidling af information fra korrespondenter fra alle medlemsstaterne, og via dets omfattende undersøgelser på europæisk plan. Netværkene indsamler nationale data i både medlemsstaterne og tiltrædelses- og kandidatlandene; undersøgelserne tilvejebringer analysedata fra de 25 medlemsstater og en række andre lande om en lang række spørgsmål i relation til instituttets fire hovedtemaer. Supplerende oplysninger kan hentes i to yderligere kilder: EurLIFE, en onlinedatabase med statistiske oplysninger om livskvaliteten blandt europæiske borgere og et onlineglosar over termer, *European industrial relations dictionary*.

Netværk

De tre netværk – Det Europæiske Observatorium for Arbejdsmarkedsrelationer (EIRO), Den Europæiske Overvågning af Omstruktureringer (ERM) og Det Europæiske Observatorium for Arbejdsvilkår – er af fundamental betydning for instituttets overvågningsaktiviteter. Deres webbaserede rapportering og analyser udgør fortsat en nyttig, aktuel og pålidelig informationskilde for instituttets målgrupper. Blandt højdepunkterne i 2005 for alle netværk indgik udvidelsen af dækningen til at omfatte flere lande og forberedelserne til det nye konsoliderede netværk, som vil blive etableret i marts 2006.

Det Europæiske Observatorium for Arbejdsmarkedsrelationer

I 2005 gik EIRO ind i sit ottende år, og onlinedatabasen var fortsat en væsentlig kilde til nyheder og analyser for målgrupperne, dvs. arbejdsmarkedets parter og de statslige myndigheder, Europa-Kommissionen, Europa-Parlamentet og andre europæiske organer. Der var mange brugersessioner på EIRO-databasen i hele 2005, og det månedlige gennemsnit steg fra 176 088 i 2004 til 195 554 i 2005 – en stigning på 11 %.

Rapporten *Industrial relations developments in 2004* (udviklingen i arbejdsmarkedsrelationerne i 2004) blev offentliggjort i samarbejde med Europa-Kommissionen. Rapporten giver et komparativt overblik over de væsentligste begivenheder og problemstillinger i forbindelse med arbejdsmarkedsrelationerne i løbet af året på såvel nationalt plan som på EU-plan. Den skitserer hovedaktiviteterne inden for områderne den europæiske sociale dialog, beskæftigelseslovgivning og -politik og belyser de centrale elementer i kollektive overenskomster, herunder løn, arbejdstid, jobsikkerhed, ligestilling og uddannelse. Otte komparative undersøgelser og seks temaartikler samt komparative opdateringer vedrørende arbejdstid og lønudvikling i hele Europa blev offentliggjort online.

I begyndelsen af 2005 blev der i forbindelse med EIRO's websted gennemført en brugerundersøgelse, en webekspertgennemgang og en test af brugervenligheden. Resultaterne af brugerundersøgelsen var generelt positive, og oplysningerne på webstedet fik en meget god bedømmelse af brugerne med hensyn til anvendelighed og pålidelighed. Brugere gav udtryk for, at søgefunktionen burde forbedres, og denne forbedrede funktionalitet er nu ved at blive implementeret.

Formålet med at lade en webekspert gennemgå webstedet var at få indsigt i, hvor effektivt EIRO opfylder behovene hos sine hovedmålgrupper. Som led i denne proces blev repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, statslige myndigheder, EU-institutioner, eksperter og internationale organisationer indbudt til at deltage i et fokusgruppemøde, der blev afholdt i Bruxelles i juli. Gruppen drøftede udførligt kvaliteten af de tjenester, EIRO stillede til rådighed for sine hovedmålgrupper, hvordan disse tjenester kunne forbedres, hvordan kvaliteten af artikler og undersøgelser kunne forbedres, samt andre aktuelle og fremtidige problemstillinger.

European Restructuring Monitor

I 2005 gik Den Europæiske Overvågning af Omstruktureringer (ERM) ind i sit fjerde år. ERM har til formål at give et billede af omfanget af omstruktureringer i europæiske virksomheder samt omfanget af mistede eller skabte job som følge heraf. ERM tilvejebringer oplysninger om individuelle omstruktureringer og gør det muligt at indsamle statistikker, som sammenligner lande, sektorer og omstruktureringstyper. Korrespondenter overvåger dagligt deres nationale presse med hensyn til meddelelser om virksomhedsomstruktureringer. I 2004 dækkede ERM kun 18 lande; i 2005 blev ERM's rækkevidde udvidet til at omfatte alle 25 EU-medlemsstater og tiltrædelseslandene Rumænien og Bulgarien.

Ved udgangen af 2005 indeholdt ERM-databasen oplysninger om 3 781 omstruktureringer, hvoraf 1 555 blev tilføjet i løbet af det pågældende år. Det er et interessant resultat, at 40 % af de registrerede tilfælde var i forbindelse med virksomhedsudvidelser, som resulterede i skabelse af nye job. I 2004 faldt under 20 % af tilfældene ind under denne kategori. I 2005 blev der imidlertid bebudet tab af mere end 520 000 job som følge af omstruktureringsaktiviteter sammenholdt med skabelsen af 370 000 nye job. Fire udgaver af *ERM quarterly* blev offentliggjort i årets løb: det elektroniske nyhedsbrev indeholder analyser af tendenser observeret i specifikke sektorer og sætter i hver udgave fokus på omstruktureringsaktiviteterne i et bestemt land og i to virksomheder.

I betragtning af arten af den anvendte metode afspejler de tal, der tilvejebringes via ERM, snarere generelle tendenser og giver ikke et fuldstændigt og præcist billede af omstruktureringsaktiviteterne i europæiske virksomheder. Der er en naturlig skævhed i dataindsamlingen mod store multinationale virksomheder, da aktiviteter i små virksomheder og mikrovirksomheder ikke er omfattet. Da det desuden kun er meddelelser fra virksomhederne og ikke de faktiske jobtab, der registreres, er der en uundgåelig informationskløft, da virksomheden efter forhandlinger med de ansatte og fagforeningerne i givet fald ikke gennemfører sin plan. Instituttets Europæiske Overvågningscenter for Forandringer (EMCC) har planer om at undersøge, hvordan denne kløft kan afhjælpes i 2006 på grundlag af statistiske og administrative data for at efterprøve ERM's resultater.

Det Europæiske Observatorium for Arbejdsvilkår

Det Europæiske Observatorium for Arbejdsvilkår (EWCO) gik ind i sit andet år i 2005. EWCO er i det væsentlige en webbaseret informationskilde i forbindelse med spørgsmål i relation til job- og beskæftigelseskvaliteten i Europa. EWCO's netværk af nationale korrespondenter bidrager løbende med nyheder og rapporter om nationale undersøgelser af arbejdsvilkår samt komparative analyser af udvalgte emner. I 2005 blev netværket udvidet med fire nye korrespondenter i Bulgarien, Ungarn, Storbritanien og Rumænien, og det omfatter nu seksten nationale korrespondenter og én EU-korrespondent.

I 2005 offentliggjorde EWCO rapporter om specifikke temaer, der var udarbejdet gennem korrespondentnetværket. Blandt temaerne indgik arbejdsrelateret stress, forening af familieliv og fuldtidsarbejde og betydningen af faglig uddannelse for beskæftigelsesegnheden. EWCO offentliggjorde også 12 nye nationale undersøgelsesrapporter. Disse rapporter, der var baseret på nationale undersøgelser af arbejdsvilkårene, indeholder data, som supplerer instituttets egne undersøgelsesdata på EU-plan. De leverer også et værdifuldt metodologisk bidrag til fremtidige spørgeskemaer i forbindelse med den europæiske undersøgelse af arbejdsvilkårene. I 2005 offentliggjorde EWCO ligeledes rapporten *Annual Review of Working Conditions in the EU: 2004–2005* (årlig oversigt over arbejdsvilkårene i EU: 2004–2005), som indeholder en beskrivelse af den relevante udvikling på lovgivnings- og politikområdet og en undersøgelse af tendenser på arbejdspladsen.

Undersøgelser

Instituttets tre omfattende, komparative undersøgelser – den europæiske undersøgelse af arbejdsvilkårene, den europæiske livskvalitetsundersøgelse (EQLS) og virksomhedsundersøgelsen af arbejdstid og balancen mellem arbejde og privatliv – har til formål at afdække centrale problemstillinger og tendenser med hensyn til de europæiske borgeres leve- og arbejdsvilkår. I perioden efter udvidelsen er undersøgelserne blevet udvidet til også at omfatte de nye medlemsstater samt kandidat- og tiltrædelseslande. Feltarbejde til brug for den fjerde europæiske undersøgelse af arbejdsvilkårene blev udført i 2005, analysen af resultaterne af den første europæiske livskvalitetsundersøgelse blev videreført, og feltarbejde til brug for den første virksomhedsundersøgelse blev udvidet til at omfatte yderligere seks nye medlemsstater.

Den europæiske undersøgelse af arbejdsvilkårene

Feltarbejde til brug for den fjerde europæiske undersøgelse af arbejdsvilkårene blev udført i september-november 2005, og foreløbige resultater forventes at foreligge i andet kvartal af 2006. I alt deltog 31 lande, herunder alle 25 EU-medlemsstater, og 29 648 individuelle europæiske arbejdstagere blev interviewet.

Sammen med tidligere undersøgelser gennemført i 1990, 1995 og 2000 vil denne fjerde undersøgelse give et værdifuldt indblik i arbejdslivet i Europa i 2005 og vise, hvilke ændringer arbejdsstyrken og dennes arbejdsvilkår har undergået i de seneste 15 år. Undersøgelsen er den eneste kilde med harmoniserede data til brug for europæiske politiske beslutningstagere med mange vigtige indikatorer for arbejdslivet. Den opvejer manglen på data på nationalt plan i mange lande og giver mulighed for internationale sammenligninger.

De hovedområder, der er omfattet af spørgeskemaet til den fjerde undersøgelse, er stort set de samme som i tidligere undersøgelser: de vedrører emner som arbejdstid, psykosociale risici i forbindelse med arbejdet og arbejdstilrettelæggelse. Institutet har nu indsamlet en enestående tidsserie af data om disse spørgsmål på europæisk og nationalt plan samt på sektorspecifikt plan. På visse områder blev undersøgelsen i 2005 udvidet med spørgsmål om arbejdspladsen, det omfang, hvori arbejde udføres uden for arbejdstiden, samt meningen med og tilfredsheden i arbejdet. Ligeledes blev eksisterende spørgsmål om brug af teknologi på arbejdspladsen og om arbejdsrelateret uddannelse ændret eller udvidet for at afspejle den stigende betydning, som disse spørgsmål har for mange arbejdstagere. Disse ændringer af spørgeskemaet samt de kvalitetskontrolprocedurer, der er indført i forbindelse med udformningen og implementeringen af undersøgelsen samt databehandlingen, skulle tilvejebringe et mere omfattende datasæt og et mere robust grundlag for den fremtidige analyse af arbejdsvilkårene i Europa.

Undersøgelsen har haft en betydelig indvirkning i de 15 år, den er blevet gennemført. En indikation for den høje profil er, at to ikke-EU-lande – Norge og Schweiz – deltager heri på selvfinansieringsbasis. En anden er det omfang, hvori undersøgelsesdataene citeres i forsknings- og strategidokumenter, og endnu en indikation herfor er antallet af forespørgsler om undersøgelsesdataene (over 300 forespørgsler siden 2002) fra nationale og internationale organisationer, herunder EU-institutionerne, medlemsstaternes statslige myndigheder, arbejdsmarkedsorganisationer, OECD og ILO.

De endelige mål med undersøgelsen er at give et præcist billede af arbejdslivet i Europa i 2005, tilvejebringe pålidelige data til beslutningsprocessen på europæisk plan og bistå EU med at opfylde sit tilsagn om ”flere og bedre job”. Rapporteringen af resultaterne af den fjerde undersøgelse vil blive påbegyndt i 2006. Resultaterne kan potentielt yde et betydeligt bidrag til at påvirke debatten om og forbedre kvaliteten af arbejdsvilkårene i Europa.

Den europæiske livskvalitetsundersøgelse

Den europæiske livskvalitetsundersøgelse (EQLS) blev gennemført for første gang i 2003 og omfattede 28 lande (25 medlemsstater og tre kandidatlande). Som led i undersøgelsen belyses en række emner: beskæftigelse, indkomst, uddannelse, boligforhold, familiespørgsmål, sundhed, balancen mellem arbejde og privatliv, livstilfredshed og opfattet kvalitet af samfundet. Indgående analyser af data fra den europæiske livskvalitetsundersøgelse blev offentliggjort i løbet af 2005 i en række rapporter, der omhandlede tre emner: indkomstiligheder og afsavn; familier, arbejde og sociale netværk; livstilfredshed, lykke og tilhørsfølelse. En fjerde rapport, der belyser boligforhold og nærmiljø, vil blive offentliggjort i 2006.

Resultaterne af undersøgelsen blev formidlet via indlæg i forbindelse med nationale og internationale arrangementer, f.eks. fremlæggelsen af et dokument med titlen ”Demographic changes in Europe: implications for family policy” (demografiske ændringer i Europa: konsekvenser for familiepolitikken) på et møde i Europarådets ekspertgruppe om børn og familier i maj. I marts blev undersøgelsesresultater vedrørende balancen mellem arbejde og privatliv præsenteret på en international konference arrangeret af CBAF i Danmark, Centret for Balance mellem Arbejdsliv og Familieliv. I november blev resultaterne af undersøgelse af indkomstiligheder og afsavn fremlagt på en konference om ”The Future of the European Social Model: A German Perspective” (fremtidens europæiske social- og arbejdsmarkedspolitiske model: et tysk perspektiv) arrangeret af det tyske forbundsministerium for familie-, ældre-, kvinde- og ungdomsspørgsmål.

I december tilrettelagde WZB (Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung) i samarbejde med instituttet en videnskabelig konference, hvor man gennemgik artikler baseret på EQLS-data. I forlængelse af konferencen vil der blive offentliggjort en række videnskabelige dokumenter om livskvalitet.

Instituttets omrejsende udstilling om livskvalitet besøgte seks hovedstæder i årets løb: Wien, Budapest, Madrid, Ljubljana, Dublin og Stockholm. Med yderligere fire indgående analyser af undersøgelsesdataene, som offentliggøres i 2006, vil analysen af den første livskvalitetsundersøgelse være færdiggjort.

På nuværende tidspunkt anvendes undersøgelsesdata til en rapport om livskvalitet i Bulgarien og Rumænien, og den første rapport fra den norske undersøgelse (gennemført i Norge i løbet af 2004 på grundlag af instituttets spørgeskema) vil navnlig fokusere på livskvaliteten blandt handicappede i Europa.

Virksomhedsundersøgelsen af arbejdstid og balancen mellem arbejde og privatliv

Feltarbejde til brug for instituttets første undersøgelse af politikker inden for arbejdstid og balancen mellem arbejde og privatliv blev gennemført i virksomheder i det tidligere EU-15 i 2004. I 2005, da der var stillet midler til rådighed hertil, udvidede instituttet feltarbejdet til også at omfatte seks af de medlemsstater, der tiltrådte i 2004, dvs. Cypern, Tjekkiet, Ungarn, Letland, Polen og Slovenien. Undersøgelsen supplerer instituttets eksisterende data og forskning inden for arbejdstid, som navnlig har sat fokus på individuelle arbejdstagere. Projektets rapporterings- og analysefase fandt sted i løbet af 2005, og de første ”overordnede” resultater blev offentliggjort online ved årets udgang.

Metoden i forbindelse med den anden fase – seks nye medlemsstater – var den samme som den, der blev anvendt i forbindelse med den første fase. Den valgte undersøgelsesenhed var virksomheden (det lokale arbejdssted); undersøgelsen omfattede hele erhvervslivet undtagen landbrugssektoren og var repræsentativ for alle virksomheder med 10 eller flere arbejdstagere; endvidere var stikprøven stratificeret med hensyn til virksomhedsstørrelse og erhvervssektorens bredde.

Undersøgelsen fokuserede på arbejdstidsordninger, som i vidt omfang kunne bidrage til, at arbejdstagere opnår en tilfredsstillende balance mellem arbejde og privatliv. Sådanne ordninger omfatter deltidsbeskæftigelse, udvidet drift,

fleksible arbejdstidsordninger, herunder arbejdstidskonti, overarbejde, børnepasningsorlov, gradvis og tidlig pensionering samt foranstaltninger for at skabe en bedre balance mellem arbejde og privatliv.

Respondenterne var ledende medarbejdere med personaleansvar og uafhængige arbejdstagerrepræsentanter. I alt blev ledere i over 21 000 virksomheder interviewet pr. telefon, og i 25 % af disse virksomheder blev en arbejdstagerrepræsentant også interviewet. I forbindelse med de seks lande, der var omfattet af undersøgelsen i 2005, blev der tilføjet to yderligere baggrundsspørgsmål: om virksomheden var nationalt eller udenlandsk ejet, og om virksomheden var etableret i overgangsperioden til markedsøkonomi.

På grundlag af de integrerede datasæt (for alle 21 lande) blev rapporterings- og analysearbejdet påbegyndt i 2005, og en første beskrivende oversigt forventes offentliggjort i 2006. Dette vil blive efterfulgt af en række mere detaljerede rapporter om specifikke ordninger (deltidsbeskæftigelse, udvidet drift, børnepasningsorlov, tidlig og gradvis pensionering), hvor undersøgelsesdataene vil blive analyseret og kontekstualiseret på grundlag af anden relevant forskning. Disse rapporter forventes at foreligge i andet halvår af 2006.

Eurobarometer-undersøgelse om job og mobilitet

I 2005 videreførtes samarbejdet med Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Beskæftigelse, Sociale Anliggender, Arbejdsmarkedsforhold og Ligestilling i forbindelse med analysen og offentliggørelsen af resultaterne af Eurobarometer-undersøgelser om emner med relevans for instituttet: f.eks. IKT på arbejdspladsen, social kapital og tidsforbrug i de forskellige faser af arbejdslivet. Instituttet er i gang med at analysere data fra en Eurobarometer-undersøgelse om job og regional mobilitet og har også bidraget til udformningen af spørgeskemaet. Det indeholder ca. 50 spørgsmål og er baseret på face-to-face interview i alle 25 medlemsstater. I datasættet indgår ca. 23 000 interview. Rapporterne fra dette projekt vil indgå som grundlag for både det europæiske år for arbejdstagermobilitet 2006 og forberedelsen af afsnittet om den sociale dimension af mobilitet for alle borgere i Kommissionens rapport om den sociale situation i 2007. Endvidere vil rapporterne være en støtte for instituttet i forbindelse med dets mere indgående forskning i erhvervmæssig og faglig mobilitet og arbejdskraftens bevægelser mellem regioner og lande. Formålet er at:

- tilvejebringe en detaljeret beskrivelse af den geografiske mobilitet og mobiliteten på arbejdsmarkedet i Europa
- analysere drivkræfterne og barriererne for mobilitet i Europa
- afdække de økonomiske og sociale virkninger af mobilitetsmønstre i Europa.

EurLIFE

EurLIFE, instituttets database med statistiske data om livskvalitet, blev lanceret i juni 2005 og dækker de 25 EU-medlemsstater samt Bulgarien, Rumænien og Tyrkiet. Den indeholder de bedste tilgængelige data fra offentliggjorte EU-kilder og fra instituttets egne undersøgelser i forbindelse med over 120 sociale indikatorer for de tolv livskvalitetsområder: uddannelse, beskæftigelse, miljø, familie, sundhed, boligforhold, livstilfredshed, fritid, indkomstmæssigt afsavn, sikkerhed, social deltagelse og transport. Dette nye instrument gør det muligt for brugerne at udarbejde diagrammer og tabeller til egne behov og er således til støtte for udarbejdelsen af oversigter over tendenserne og udviklingen i europæernes livskvalitet.

<http://www.eurofound.eu.int/areas/qualityoflife/eurlife/index.php>

European industrial relations dictionary

Udformet som et letanvendeligt, elektronisk referenceværktøj er ordbogen over europæisk arbejdsmarkedsterminologi, *European industrial relations dictionary*, en omfattende samling af den mest almindeligt anvendte beskæftigelses- og arbejdsmarkedsterminologi på europæisk plan. Ordbogen indeholder næsten 300 alfabetisk inddelte opslag med definitioner og baggrundsinformation samt links til EU-lovgivning og retspraksis. I definitionerne indgår den seneste politiske og institutionelle udvikling i EU - f.eks. traktaten om en forfatning for Europa.

Ordbogen giver en værdifuld indsigt i teori og praksis i forbindelse med arbejdsmarkedsrelationerne i Europa og henvender sig til medlemmer af fagforeninger og arbejdsgiverorganisationer, embedsmænd fra nationale forvaltninger og internationale organisationer og forskere.

Arbejdsmarkedets parter har allerede hilst ordbogen velkommen som et værdifuldt værktøj til forståelse af arbejdsmarkedsrelationerne i en specifik europæisk kontekst. Den første brugerfeedback med hensyn til omfang, kvalitet og tilgængelighed af informationer er positiv.

Instituttets fungerende direktør, Willy Buschak, lancerede ordbogen den 30. november 2005 i nærværelse af kommissær Špidla og den tiltrædende direktør Jorma Karppinen. Ordbogen, som er udarbejdet på engelsk, er gratis tilgængelig online og vil blive opdateret løbende.

<http://www.eurofound.eu.int/areas/industrialrelations/dictionary/index.htm>

I søgelyset

Kvalitetskontrol af undersøgelser

Gennemførelsen af internationale undersøgelser i et stort antal lande og på over 30 forskellige sprog eller sprogvarianter er forbundet med særlige logistiske og organisatoriske udfordringer. Fra projektets start tilstræbte instituttet at gennemføre den europæiske undersøgelse af arbejdsvilkårene i 2005 i overensstemmelse med bedste praksis i international socialforskning.

Med henblik herpå overlod instituttet det til en ekstern ekspert inden for kvalitetskontrol at opstille en detaljeret kvalitetssikringsramme. Ekspertens kommissorium omfattede også løbende vejledning i alle projektfaser, lige fra udarbejdelsen af udbudsbetingelser og dataindsamlingen til den endelige dateredigering og -rensning. De specifikke elementer, som skal sikre kvalitetskontrollen i forbindelse med undersøgelsen i 2005, er beskrevet nedenfor.

Udformning af spørgeskema

En gruppe nationale eksperter i arbejdsvilkår fra de fleste EU-medlemsstater og fra EU-institutioner og internationale institutioner (Eurostat, Europa-Kommissionen, OECD, ILO) bidrog til udarbejdelsen af spørgeskemaet til undersøgelsen. I løbet af 2004 og 2005 blev der afholdt fire ekspertmøder, som resulterede i, at spørgeskemaet blev udvidet til at omfatte emner som arbejdets placering, omfanget af arbejdstagernes arbejdsengagement og jobrelateret brug af e-mail og internettet. På møderne så man også nærmere på, om spørgeskemaet tog hensyn til kønsaspektet.

Oversættelse af spørgeskema

Med henblik på at afdække og løse potentielle sprogproblemer blev spørgeskemaet omfattet af to særskilte oversættelsesprocesser: den indledende oversættelse fra den engelske masterversion til de forskellige sprog og en uafhængig tilbageoversættelse til engelsk. Nationale eksperter, der deltog i udarbejdelsen af spørgeskemaet, gennemgik

derpå de endelige oversættelser. For at lette oversættelsesprocessen udarbejdede medarbejdere fra instituttet et detaljeret glosar over terminologien inden for arbejdsvilkår, der er anvendt i spørgeskemaet.

Projektstyringssystem

Med henblik på at sikre gennemsigtighed i alle faser af processen hostede hovedkontrahenten på dataområdet et direkte, webbaseret projektstyringssystem, som omfattede et system til oversættelse af spørgeskemaer. Dette betød, at instituttets medarbejdere havde direkte adgang til alle projektrelaterede informationer i hele udviklings- og implementeringsfasen.

Dokumentation og overvågning af feltarbejde forud for undersøgelsen

Instituttet godkendte alle dokumenter til forberedelse af feltarbejdet (stikprøveplaner, interviewsinstruktioner, interviewsvejledning og spørgeskema) inden påbegyndelsen heraf. I dataindsamlingsfasen udarbejdede hovedkontrahenten ugerapporter over feltarbejdet. Endvidere ledsagede medarbejdere fra instituttet i starten af denne fase interviewere på feltbesøg i otte lande, hvilket gjorde dem i stand til at afdække og løse visse problemstillinger.

Behandling og vægtning af data

For at sikre, at de oprindelige interviewdata blev registreret korrekt, blev der foretaget en ekstra registreringskontrol af 10 % af spørgeskemaerne. I hvert land blev endvidere 10 % af både adresser og interview kontrolleret. Den uafhængige kvalitetskontrol ekspert sikrede også, at de tekniske aspekter af databehandlingen foregik i overensstemmelse med bedste praksis.

Endelig undersøgelsesdokumentation

Der blev indsamlet et sæt af endelige undersøgelsesdokumenter til projektet, herunder særskilte kodnings- og stikprøverapporter, rapport om dataredigering og -rensning, teknisk rapport om feltarbejde og metoderapport, spørgeskemaversioner på alle sprog og en endelig kvalitetskontrolrapport.

I begyndelsen af 2006 vil der blive foretaget en efterfølgende test, som omfatter et begrænset antal lande. Sammen med de ovennævnte processer vil dette sikre et datasæt, der kan anvendes som en pålidelig kilde til analysen af arbejdsvilkårene i Europa.

<http://www.eurofound.eu.int/ewco/surveys/index.htm>

2

Undersøgelse af, hvad der har den bedste effekt

Den anden af instituttets tre væsentlige funktioner i perioden 2005–2008 er at undersøge, hvad der har den bedste effekt. I sit strategiske fireårige program, *Europa i forandring: et bedre liv, et bedre arbejde*, opererede instituttet med fire hovedtemaer, som skal behandles mere indgående: beskæftigelse, balance mellem arbejde og privatliv, arbejdsmarkedsrelationer og partnerskaber samt social samhørighed. Ifølge arbejdsprogrammet for 2005 skulle der undersøges nye emner inden for disse overordnede temaer samtidig med, at der skulle bygges videre på den eksisterende viden.

På sigt bliver det opgaven at definere relevante begreber og afdække, hvor der er huller i den eksisterende viden – en opgave, som kræver både interne og eksterne ressourcer. En sådan fremgangsmåde sikrer et solidt grundlag for valget af en hensigtsmæssig metode. På grundlag af disse resultater bliver instituttet i stand til at undersøge og vise, hvad der har den bedste effekt.

Instituttet vil i 2006 gennemføre et projekt med henblik på at udvikle normer for den metode, der skal anvendes i forbindelse med casestudier. Instituttet har en mangeårig tradition med at gennemføre casestudier. Formålet med dette projekt er at udarbejde en række fastlagte kvalitetsnormer for gennemførelse af forskning på grundlag af tværnationale casestudier. Dette vil indgå i instituttets strategi, som tager sigte på at strømline den høje kvalitet af instituttets normer for alle forskningsaktiviteter.

Flere og bedre job

Innovativ styring af omstruktureringer

Det Europæiske Overvågningscenter for Forandringer (EMCC) sætter fokus på, hvordan virksomhederne bedre kan tackle omstruktureringer, og hvordan disse kan styres effektivt. I 2005 offentliggjorde EMCC en række dybtgående casestudier, som hovedsagelig tog sigte på at afdække fremgangsmåder, som bidrager til at minimere de negative sociale konsekvenser af virksomhedsomstruktureringer. Disse undersøgelser viser en række fælles tendenser, som karakteriserer den innovative styring af omstruktureringer.

Støtteforanstaltninger fokuserer i stigende grad snarere på omplacering af medarbejderne inden for virksomheden end på generøse fratrædelsesgodtgørelser og førtidspensionsordninger. I ét tilfælde blev der ikke kun tilskyndet til frivillig fratreden i den virksomhedsafdeling, der skulle udflyttes, men alle medarbejdere fik tilbudt. Dette åbnede mulighed for, at de medarbejdere, hvis job var blevet flyttet, kunne forblive i virksomheden, men i andre stillinger og andre steder. En sådan model kræver, at der er en nøje overensstemmelse mellem medarbejdernes kvalifikationer og hele virksomhedens behov.

I en række andre tilfælde blev der søgt individuelle løsninger for den enkelte medarbejder. Dette er mere tidskrævende end en regulær forhandling af fratrædelsespakker og kan typisk tage 12–18 måneder. Det er også forbundet med rådgivning, jobsøgning, omskoling og i stigende grad støtte til arbejdstagernes oprettelse af egen virksomhed. Virksomhederne var imidlertid af den opfattelse, at det både var billigere og mindre forstyrrende for virksomhederne og derfor bedre for deres konkurrenceevne og image.

Tillid og samarbejde mellem alle parter anføres som en afgørende faktor for succes, både med hensyn til relationerne blandt parterne internt og i kontakterne med eksterne organer. I ét tilfælde gav den konkursramte virksomhed arbejdsmarkedsmyndighederne og fagforeningerne de informationer, de behøvede for straks at kunne udbetale understøttelse og iværksætte et skræddersyet støtteprogram til hver medarbejder. Som følge heraf bevarede tidligere arbejdstagere tilliden til virksomheden og var rede til, da der var fundet en køber, at vende tilbage til virksomheden med

deres færdigheder og ekspertise, som det i modsat fald havde været vanskeligt at erstatte. I et andet tilfælde var en fælles forpligtelse mellem de lokale myndigheder og den virksomhed, der stod over for lukning, til at sanere stedet medvirkende til at skabe nye muligheder for dem, der havde mistet deres job.

Der var én faktor, der var fælles for alle de undersøgte omstruktureringer: skal der opnås acceptable løsninger, kræver det, at alle parter udviser fleksibilitet og kreativitet.

Oprettelse af nye virksomheder og iværksætterinitiativer efter omstruktureringer

Én af de måder, hvorpå beskæftigelsesmålene fra Lissabon kan opfyldes, er ved at støtte oprettelse og udvikling af nye virksomheder. Som led i en undersøgelse foretaget af Det Europæiske Overvågningscenter for Forandringer (EMCC) i 2005, *Business creation as a result of restructuring processes* (oprettelse af egen virksomhed i forbindelse med omstruktureringer), analyseredes spørgsmålet om oprettelse af selvstændig virksomhed i kølvandet på omstruktureringer.

Et stadig større antal socialt ansvarlige omstrukturingsplaner indeholder tilskyndelse og støtte til arbejdstagere, der er truet af arbejdsløshed, til at oprette egen virksomhed. I undersøgelsen indgik seks vellykkede virksomhedsomstruktureringer i henholdsvis Frankrig, Tyskland, Nederlandene, Polen, Spanien og Storbritannien. I november drøftede instituttet disse tilfælde på et seminar tilrettelagt for medlemmer af virksomhedsnetværket. Man fremhævede en række strategier, som bidrog til at minimere jobtab, herunder ledelsens virksomhedsovertagelse, støtte fra offentlige mellemlid og overtagelse af arbejdstagere fra moderselskabet i nyoprettede datterselskaber.

Det fremgik både af EMCC's undersøgelse og debatten på seminaret, at der kræves en solid struktur af støtte, rådgivning og uddannelse, hvis sådanne nyetablerede virksomheder skal lykkes. Da forretningsidéen ofte er den svageste del af disse iværksætters strategier, skal de konsulentvirksomheder og uddannelsesorganisationer, der står for hovedparten af rådgivningen, gennemgå idéerne meget nøje. Finansieringen er også en af de største udfordringer, da bankerne generelt er tilbageholdende med at stille risikovillig kapital til rådighed for virksomheder, hvis langsigtede fremtid er usikker.

Da de har en lang tidshorizont, hører incitamentet til nystartet virksomhed blandt de dyreste arbejdsmarkedsforanstaltninger. Det bliver derfor endnu vigtigere at forbedre deres overlevelsesprocent og sikre, at de når et punkt, hvorfra de kan vokse og skabe mere beskæftigelse. Foruden formelle støtteforanstaltninger synes nøglen til opnåelse af dette mål at ligge i fremme af en iværksætterkultur, som stimulerer den enkeltes kreativitet og iværksætterånd.

Attraktiv arbejdsplads for alle

I 2005 iværksatte instituttet et nyt tværfagligt projekt. Med titlen "Attractive workplace for all: A contribution to the Lisbon Strategy at company level" (attraktiv arbejdsplads for alle: et bidrag til Lissabon-strategien på virksomhedsplan) tager projektet sigte på at undersøge, hvordan virksomhederne bidrager til at opfylde nogle af Lissabon-målsætningerne: forbedre beskæftigelsesegnetheden, hjælpe flere med at komme ind på arbejdsmarkedet, gøre arbejdstiden mere fleksibel og udvikle jobskabelsespotentialer i større virksomheder.

I den første fase vil der som led i projektet blive indsamlet og analyseret over 100 casestudier i syv medlemsstater – Østrig, Frankrig, Tyskland, Italien, Nederlandene, Sverige og Storbritannien. Undersøgelsen er ved at blive udvidet til også at omfatte de nye medlemsstater. Planlægningen af projektet fandt sted i løbet af 2005, og samarbejdet med hovedkontrahenterne blev indledt i december.

Alle casestudier vil blive offentliggjort i en onlinedatabase og udgør råmaterialet til en samlet rapport, hvori virksomhedsinitiativerne vil blive placeret i en national sammenhæng, og der vil blive foretaget sammenligninger på nationalt plan. Det forventes, at de første resultater af projektet offentliggøres i slutningen af 2006.

Beskæftigelsesinitiativer med henblik på flere ældre i arbejdsstyrken

Konsekvenserne af befolkningens aldring for beskæftigelsen og arbejdsmarkedet og de initiativer, der var truffet i virksomhederne med henblik på at behandle denne problemstilling, blev første gang undersøgt af instituttet i midten af 1990'erne. På daværende tidspunkt blev der indsamlet materiale om over 150 konkrete eksempler på god praksis. Et årti senere, i 2005, begyndte instituttet at følge op på disse initiativer og analysere konsekvenserne heraf for holdninger, arbejdsstyrken generelt og virksomhedspolitikken. Et af formålene med analysen er at forbedre jobmulighederne og arbejdsvilkårene for ældre arbejdstagere. Casestudier fra elleve medlemsstater sætter fokus på en række emner, herunder kønsspørgsmål, livsperspektiv, kollektive overenskomster og omstillingsparathed.

I oktober blev databasen med casestudier i forbindelse med "Employment initiatives for an ageing workforce" (beskæftigelsesinitiativer med henblik på flere ældre i arbejdsstyrken) lanceret på instituttets websted. I hvert casestudie beskrives, hvordan organisationen greb problemstillingen an, og resultaterne på mellemlangt og langt sigt skitseres.

Udbuddet af arbejdskraft og jobskabelse i omsorgssektoren

Forskning inden for området jobskabelse i omsorgssektoren omfattede i 2005 undersøgelser af plejesektoren og pasningsfaciliteter før og efter skole for børn i alderen 5–12 år.

Undersøgelsen af plejesektoren var foranlediget af debatten om det aldrende samfund og bekymringer over udbuddet af arbejdskraft i den formelle omsorgssektor. Tretten lande, herunder fem nye medlemsstater, Bulgarien og Rumænien, indgik i undersøgelsen, hvor der blev indsamlet materiale om bedste praksis med hensyn til omsorgspersonales mobilitet, faglige uddannelse og formelle beskæftigelse. En rapport baseret på undersøgelsen offentliggøres i foråret 2006. En konference om temaet finder sted i Finland under landets EU-formandskab i andet halvår af 2006.

Som led i børnepasningsprojektet undersøgtes udviklingen af formel beskæftigelse inden for fritidsordninger for mindre skolebørn af den fornødne kvalitet og til overkommelige priser. Blandt de emner, der undersøges i EU-25, er færdigheder, kvalifikationer og køn samt spørgsmålet om, hvordan job inden for børnepasningssektoren kan få en højere status. Der er indsamlet eksempler på bedste praksis i seks medlemsstater. Rapporten offentliggøres i 2006.

Balance mellem arbejde og privatliv

Arbejdstidsordninger i de forskellige livsfaser

"Livsfase"-begrebet og politiske foranstaltninger i denne forbindelse får stadig større betydning i den politiske diskurs på EU-plan: eksempler findes i den europæiske beskæftigelsesstrategi, i Kommissionens meddelelse om aktiv aldring og dens grøn bog om demografiske udfordringer. OECD iværksatte også for nylig en undersøgelse af de forskellige livsfaser.

To rapporter blev offentliggjort i 2005 under den anden fase af instituttets forskningstema vedrørende de forskellige livsfaser. I den første rapport, *Working time options over the life course: changing social security structures* (arbejdstidsløsninger i de forskellige livsfaser: ændrede socialsikringsstrukturer), undersøgte den potentielle omdannelse med hensyn til tid, indkomst og social sikring i løbet af en persons forskellige livsfaser. Den anden rapport omfatter nye mønstre med hensyn til arbejdstilrettelæggelse og virksomhedsinitiativer til fremme af nye arbejdstidsordninger i Europa. Et oplæg om "Demographic change in a life-course perspective" (demografiske ændringer i et livsperspektiv) blev holdt for Europa-Parlamentets Udvalg om Beskæftigelse og Sociale Anliggender under dets behandling af grønbogen om demografiske udfordringer.

Et nyt projekt om fleksibilitet og tryghed i de forskellige livsfaser omfatter to perspektiver. Det første fokuserer på arbejdstidsordninger og forskellige former for ansættelseskontrakter set i et livsperspektiv. Det andet vedrører spørgsmålet om fleksibilitet set i et arbejdspladsperspektiv og ser nærmere på fleksibilitetsstrategier i virksomheder med

store udsving i efterspørgslen. Der vil blive sat særligt fokus på betydningen af fleksible arbejdstidsordninger for balancen mellem arbejde og privatliv. Dette projekt supplerer virksomhedsundersøgelsen.

Øget medindflydelse og tættere samarbejde (partnerskaber)

Nye styreformer i arbejdsmarkedsrelationerne

Det er almindeligt anerkendt, at den europæiske sociale dialog spiller en afgørende rolle i samfundet og er en vigtig faktor for at forbedre styreformerne på europæisk plan. I 2005 lancerede instituttet et nyt projekt, "Impact of new forms of governance on industrial relations" (nye styreformers indvirkning på arbejdsmarkedsrelationerne), med henblik på at analysere de seneste udviklingstendenser i den europæiske sociale dialog som følge af udviklingen af nye styringsværktøjer. Undersøgelsen vil belyse nye styreformer på forskellige niveauer i arbejdsmarkedsrelationerne: på tværs af alle sektorer og på sektor- og virksomhedsplan.

Projektet har til formål at tilvejebringe information om, hvordan disse nye værktøjer indvirker på de forskellige aktører i de europæiske arbejdsmarkedsrelationer: europæiske institutioner, statslige myndigheder og arbejdsmarkedsparter. Den endelige rapport vil blive fremlagt efter den anden ekspertworkshop, som afholdes i marts 2006.

Europæiske samarbejdsudvalg

På grundlag af resultaterne af to undersøgelser – rapporten *European works councils in practice* (de europæiske samarbejdsudvalg i praksis) og EIRO's komparative undersøgelse *Developments in European Works Councils* (udvikling inden for de europæiske samarbejdsudvalg) – blev en ny fase af projektet vedrørende de europæiske samarbejdsudvalg indledt i 2005. Den havde til formål yderligere at øge instituttets forskning i de europæiske samarbejdsudvalg ved at gennemføre casestudier om erfaringer i nye medlemsstater og ved mere nøje at undersøge de europæiske samarbejdsudvalgs rolle i omstruktureringer. De første resultater af feltarbejdet forventes i sommeren 2006. En kort oversigt over instituttets forskningsaktiviteter i forbindelse med de europæiske samarbejdsudvalg i 11 år og overvågningen af deres udvikling offentliggøres i 2006.

Styrkelse af forudsætningerne for den sociale dialog i EU-10

I 2005 iværksatte instituttet et projekt om styrkelse af forudsætningerne for den sociale dialog omfattende alle ti nye EU-medlemsstater (Cypern, Tjekkiet, Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Malta, Polen, Slovakiet og Slovenien) samt Bulgarien, Rumænien og Tyrkiet. Formålet med projektet er at undersøge, hvordan den sociale dialogproces kan fremmes i disse lande for at anvende den som et instrument med henblik på fremme af beskæftigelse, arbejdsvilkår og arbejdsmarkedsrelationer. Projektet gennemføres i samarbejde med det svenske arbejde-liv-udviklingsprojekt. Nationale trepartsgrupper bestående af repræsentanter for statslige myndigheder, fagforeninger og arbejdsgiverorganisationer deltog i workshopper arrangeret af instituttet og drøftede nationale rapporter udarbejdet af nationale forskere. Deltagerne var enige i, at muligheden for at udveksle erfaringer med andre lande udgjorde et værdifuldt incitament med hensyn til udviklingen på nationalt plan. En komparativ sammenfattende rapport og ti nationale rapporter offentliggøres online i 2006.

Større social samhørighed

Nye tiltag vedrørende vejledningstjenester inden for beskæftigelse for personer med handicap eller helbredsproblemer

Selv om erhvervsfrekvensen har været langsomt stigende i Europa, er den forblevet lav for personer med handicap eller helbredsproblemer. Som led i tidligere forskning har instituttet undersøgt foranstaltninger, som tager sigte på at sikre, at personer med en kronisk sygdom eller et handicap forbliver på arbejdsmarkedet. Et nyt projekt, der blev indledt i 2005, videreførte det arbejde, der allerede var udført. Dette projekt fokuserede på personer, som havde forladt arbejdsmarkedet

af helbredsgrunde eller på grund af handicap, og så nærmere på innovative foranstaltninger til deres genindslusning på arbejdsmarkedet, hovedsagelig inden for vejlednings- og rådgivningstjenester inden for beskæftigelse. I 2006 offentliggøres der en oversigtsrapport over projektet, og der oprettes en database med oplysninger om disse nye initiativer.

Mobiliteten på arbejdsmarkedet og indvandreres adgang til sociale rettigheder

Udveksling af erfaringer med vellykkede integrationspolitikker er af stadig større betydning for lokale og regionale myndigheder. Der blev iværksat forskning i dette emne med udarbejdelsen af en begrebsramme til analyse af integrationspolitikken på kommunalt plan. Projektet vil omfatte samarbejde med eksisterende netværk af lokale myndigheder med henblik på at fremlægge eksempler på bedste praksis inden for bæredygtige integrationspolitikker med hensyn til en række forskellige emner. Der vil tillige blive udarbejdet en oversigt over initiativer med hensyn til forskellige former for integrationsaktiviteter og en database med oplysninger om integrationspolitikken på lokalt plan i Europa.

Instituttet var ordfører for en workshop om samme emne dvs. om integration af indvandrere på Europa-Kommissionens konference om grønbogen ”Demografiske ændringer – Behov for ny solidaritet mellem generationerne” i juli 2005.

Forbedring af livskvaliteten i Europas landdistrikter

De første analyser af den europæiske livskvalitetsundersøgelse fra 2004 understregede behovet for en mere udførlig undersøgelse af forskellene mellem landdistrikter og byer i hele Europa. Foruden forskelle med hensyn til indkomst, beskæftigelse, viden og uddannelse samt boligforhold er der også betydelige forskelle mellem befolkningen i byområder og landdistrikter med hensyn til uddannelsesniveau, alder og køn. Undersøgelsen af ”Promoting quality of life in rural Europe” (forbedring af livskvaliteten i Europas landdistrikter) blev indledt i 2005 og havde til formål at se nærmere på innovative foranstaltninger, der kan forbedre livskvaliteten i Europas landdistrikter gennem initiativer inden for social kapital. Der blev i september afholdt et ekspertseminar, som skulle bistå med finjusteringen af projektforslaget for 2006.

I søgelyset

Beskæftigelsesinitiativer med henblik på flere ældre i arbejdsstyrken

I de sidste fire årtier er den forventede levetid steget med mellem otte og ti år i EU. I samme periode har antallet af ældre arbejdstagere, navnlig mænd, været i konstant tilbagegang. I dag er kun én ud af tre personer i aldersgruppen 55-64-år i lønnet beskæftigelse. Udnyttelsen af alle arbejdstageres fulde potentiale, herunder ældre arbejdstageres, er et prioriteret område i EU's Lissabon-strategi for vækst, beskæftigelse og større social samhørighed.

Konsekvenserne af befolkningens aldring for beskæftigelsen og arbejdsmarkedet blev første gang undersøgt af instituttet i midten af 1990'erne. I rapporten *Combating Age Barriers in Employment: A European Portfolio of Good Practice* (bekæmpelse af aldersskrænker på arbejdsmarkedet: en europæisk portefølje over god praksis) skitseredes de initiativer, der var truffet for at vende tendensen med tidlig pensionering og tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet og tilskynde til at fastholde, genindsluse og omskole ældre arbejdstagere. Et årti senere er instituttet i gang med at gennemgå nogle af disse initiativer for at undersøge, hvordan de har ændret sig i de efterfølgende år, og analysere, hvad der har bidraget til, at de har haft et godt eller dårligt udfald. Der er ved at blive indsamlet materiale om i alt 130 casestudier fra 11 medlemsstater (Østrig, Belgien, Finland, Frankrig, Tyskland, Grækenland, Italien, Nederlandene, Spanien, Sverige og Storbritannien). Disse casestudier sætter fokus på forskellige aspekter, bl.a. kønsspørgsmål, livsperspektivet, kollektive overenskomster og omstillingsparathed.

I projektets fase to blev det udvidet til også at omfatte fem nye medlemsstater – Estland, Letland, Polen, Slovakiet og Slovenien – samt Bulgarien og Rumænien. Spørgsmålet om fremme af aktiv aldring (forlængelse af arbejdslivet og forøgelse af erhvervsfrekvensen blandt ældre arbejdstagere, navnlig kvinder og lavtuddannede arbejdstagere) er forbundet med særlige udfordringer i mange af disse lande.

I oktober blev databasen med casestudier af ”Employment initiatives for an ageing workforce” (beskæftigelsesinitiativer med henblik på flere ældre i arbejdsstyrken) lanceret. De enkelte casestudier, som er tilgængelige på instituttets websted, beskriver, hvordan organisationen greb problemstillingen an, og skitserer resultaterne på mellemlang og lang sigt. Casestudierne omfatter forskellige virksomhedsstørrelser, sektorer og organisationstyper og dokumenterer god praksis i relation til spørgsmål som ansættelse, uddannelse og udvikling, fleksible arbejdstidsordninger, sundhed og ergonomi.

Et seminar med deltagelse af forskere og eksperter fra begge faser af projektet blev afholdt i december. På seminaret gennemgik man resultaterne af undersøgelsen, herunder en række retningslinjer for god praksis og en analytisk rapport om udviklingen i seniorpolitikken på arbejdspladserne i de sidste ti år.

Udfordringerne i forbindelse med en aldrende arbejdsstyrke kræver, at alle interessegrupper inddrages og indgår i et tæt samarbejde. Instituttet har for sit vedkommende fremlagt forskningsresultater for grupper som nationale statslige myndigheder, EU-institutionerne (herunder Parlamentets tværpolitiske gruppe om aldring), ngo-sektoren (AGE-plattform) og erhvervslivet. Dette arbejde vil blive videreført i 2006 med offentliggørelse af hovedrapporterne.

<http://www.eurofound.eu.int/areas/populationandsociety/index.htm>

3 Formidling og udveksling af idéer og erfaringer

Formidling og udveksling af idéer og erfaringer er den tredje af instituttets tre væsentlige funktioner i forbindelse med dets nye arbejdsprogram. Det kræver, at instituttet selv tager initiativ til at overføre og meddele resultaterne af sit arbejde til de berørte parter, målgrupper og andre relevante informationsformidlere. En sådan formidling giver også de forskellige aktører, som er involveret i EU's socialpolitiske debat, lejlighed til at drøfte spørgsmål og udveksle idéer og erfaringer om udvalgte emner.

Højdepunkter inden for formidling

Blandt højdepunkterne inden for formidling i 2005 indgik følgende foranstaltninger:

- nyt emneorienteret websteddesign og over 4,5 millioner brugerbesøg på alle websteder – en stigning på 25% i forhold til 2004
- livskvalitetskampagnen, som nåede ud til seks millioner avislæsere i seks lande
- lancering på instituttets websted af EurLIFE-databasen med data om livskvalitet
- øget formidling over for Parlamentet, Kommissionen og EU-arbejdsmarkedsparterne via frokostmøder med parlamentsmedlemmer samt deltagelse i seminarer afholdt af Kommissionen, EFS og UNICE
- to seminarer afholdt af instituttet – ét om den aldrende arbejdsstyrke og ét om fleksibilitet
- tre virksomhedsseminarer om omstruktureringer og forandringer
- præsentation af de første resultater af virksomhedsundersøgelsen af arbejdstid og balancen mellem arbejde og privatliv
- lancering af European Industrial Relations Dictionary, en onlinesamling med 300 opslag inden for beskæftigelses- og arbejdsmarkedsterminologi på EU-plan
- onlinedatabasen med oplysninger om den aldrende arbejdsstyrke, en samling af praktiske eksempler på bedste praksis i forbindelse med seniorpolitik
- lancering af det nye tidsskrift, *Foundation Focus*, som udkommer to gange årligt
- et publikationsprogram med en stigning på 10 % i antallet af produkter i forhold til det foregående år
- målrettede initiativer med henblik på at nå ud til den brede offentlighed via de nationale forbindelseskontorer og via en pressekampagne rettet mod nationale nyhedsmedier
- forberedelser til det nye synerginetværk, som lanceres i 2006 og tager sigte på at strømline processer og indholdet af onlineinformationsmateriale fra ERM, EIRO og EWCO.

Kontakter til offentligheden og interessegrupper

Styrkelse af kontakter på EU-plan

Samarbejdet med Europa-Parlamentet er blevet styrket gennem en række arrangementer og oplæg, bl.a. en arbejdsfrokost med parlamentsmedlemmer med henblik på at drøfte omstruktureringer og styring af forandringer. Deltagerne, medlemmer af udvalgene vedrørende beskæftigelse og sociale anliggender, industri, forskning og energi, regional udvikling samt økonomi- og valutaudvalget, udtrykte stor interesse for EMCC's arbejde. Feedback fra parlamentsmedlemmer var også af værdi for instituttet som en hjælp til at afdække nye forskningsområder og eksempler på god praksis. Institutet deltog i en offentlig høring i Europa-Parlamentet om kvinders rolle i det sociale, økonomiske

og politiske liv i Tyrkiet, hvor instituttet fremlagde resultater fra den europæiske undersøgelse af arbejdsvilkårene med hensyn til kvinders beskæftigelse og arbejdsvilkår i Tyrkiet. Institutet fremlagde sine forskningsresultater på en konference afholdt af De Europæiske Socialdemokraters Parti (PES) om ”More and better jobs for women: an EU priority?” (flere og bedre job til kvinder: en EU-prioritet?), som blev ledet af kommissær Špidla.

Institutet udarbejdede et bidrag til Kommissionens grønbog om demografiske ændringer, ”Demografiske ændringer – Behov for ny solidaritet mellem generationerne”, som muliggjorde et koordineret input om dette spørgsmål til alle relevante institutioner.

Der er udviklet en frugtbar samarbejdsstrategi med EU’s Regionsudvalg; på grundlag heraf har Regionsudvalget baseret en udtalelse på instituttets ekspertviden inden for omstruktureringer og demografiske ændringer. Institutets fungerende direktør, Willy Buschak, blev anmodet om at lede et møde om omstruktureringer i Skotland under det britiske formandskab.

Arbejdsmarkedets parter på sektorplan i EU har vist stigende interesse for instituttets ekspertise, navnlig dets informationer om omstruktureringer. Sektordialogudvalgenes kontaktforum og nogle møder i sektorudvalgene omfatter regelmæssigt indlæg fra instituttet.

Det andet årlige udvekslingsseminar for EU’s social- og arbejdsmarkedsattachéer samt tiltrædelses- og kandidatlande skabte interesse blandt medlemsstaternes faste repræsentationer. Institutets indlæg fokuserede på udviklingen i forbindelse med ERM, European Industrial Relations Dictionary og beskæftigelsesinitiativer med henblik på flere ældre i arbejdsstyrken.

Institutet har videreført sin dialog med Social Platform, som høres i forbindelse med udarbejdelsen af instituttets årlige arbejdsprogrammer.

Forbedring af instituttets offentlige image

I overensstemmelse med Kommissionens handlingsplan om kommunikation har instituttet tilstræbt at nå Europas borgere gennem en ”lokal indsats”. Som det understreges i kommunikationsplanen, kræver en god kommunikation, at budskaberne tilpasses målgruppen. Institutet har gjort dette med sin kampagne i form af en omrejsende udstilling i hele Europa: under hvert besøg er der i pressemeddelelsen og på pressekonferencen fremlagt data om resultaterne af livskvalitetsundersøgelsen i det pågældende land, og disse er blevet sammenlignet med EU-gennemsnit eller med andre medlemsstater med en lignende profil.

De nationale forbindelseskontorer har videreført deres arbejde med at formidle oplysninger i relation til igangværende nationale debatter om emner som beskæftigelse og arbejdsmarkedsspørgsmål, jobkvalitet, generationspagter og pensionering, pensioner, lige muligheder og migration. Alle nationale forbindelseskontorer har nu en side for instituttet på deres websted med information på det nationale sprog. Tre af de fem nationale forbindelseskontorer kan på nuværende tidspunkt fremstille webstatistikker: blandt disse tre blev der registreret ca. 2 600 brugerbesøg. I andet halvår af 2005 blev der tillige sendt over 10 000 e-mail med oplysninger om nye publikationer. Endvidere blev kendskabet til instituttet udbredt på 11 nationale udstillinger, og over 800 trykte publikationer blev distribueret. Desuden bistod de nationale forbindelseskontorer med at tilrettelægge en række af instituttets seminarer.

Øget dialog

Konferencer og arrangementer

I 2005 blev instituttet indbudt til over 160 eksterne arrangementer. Medarbejdere fra instituttet deltog i 95 eksterne arrangementer og ydede et aktivt bidrag til 66 af disse ved at holde oplæg, fungere som mødeleder eller som debattør i workshops.

Endvidere tilrettelagde instituttet 71 arrangementer, hvoraf 82 % fandt sted i det tidligere EU-15 (hovedsagelig Irland og Bruxelles), 10 % i de nye medlemsstater og, takket være Phare-midler, 8 % i tiltrædelses- og kandidatlandene. I alt deltog 2 126 politiske beslutningstagere, arbejdsmarkedsparter, rådgivere, eksperter og repræsentanter for de europæiske institutioner i instituttets egne møder.

Besøg hos instituttet

Besøg hos instituttet er en anden måde, hvorpå interessen for instituttets arbejde kan øges. I 2005 besøgte 36 grupper med i alt 239 deltagere instituttet. Et mindre antal af grupperne – f.eks. politikere og ambassadører – blev indbudt af ledelsen; andre besøgte instituttet på eget initiativ. Grupperne bestod hovedsagelig af repræsentanter for statslige myndigheder og arbejdsmarkedets parter, og størstedelen kom fra de nordiske lande, Tyskland og Østrig. Fem af besøgsgrupperne bestod af forskere. Desuden aflagde en stor gruppe franske studerende samt nogle ngo'er besøg hos instituttet. Der blev udarbejdet et skræddersyet program for hver gruppe med en række indlæg fra instituttets medarbejdere og opfølgende diskussion.

Instituttets seminarrække

Instituttets seminarrække blev videreført i 2005 med to diskussionsemner: alder og arbejde samt fleksibel arbejdstilrettelæggelse.

Formålet med seminarrækken er at øge den gensidige forståelse af nationale situationer, øge kendskabet til den europæiske politik, fremme erfaringsudveksling og lette netværkssamarbejde. Evalueringerne af seminarerne har været positive; navnlig har man på både nationalt og internationalt plan i høj grad værdsat muligheden for trepartsdrøftelse af spørgsmålene mellem fagforenings-, arbejdsgiver- og regeringsrepræsentanter.

EMCC's virksomhedsnetværkseminarer

I 2002 lancerede EMCC sin række af virksomhedsnetværkseminarer, der har til formål at skabe opmærksomhed om industrielle forandringer på virksomhedsplan og fremme udvekslingen af erfaringer og de indbyrdes drøftelser blandt praktikere. I 2005 blev der afholdt tre seminarer med i alt 140 deltagere, som repræsenterede virksomhedsledelser, fagforeninger og samarbejdsudvalg, forskningsorganisationer og offentlige myndigheder fra EU-medlemsstater og tiltrædelseslande. Seminarernes struktur er den samme som i de foregående år: en indledning i form af et ekspertoplæg efterfulgt af fremlæggelse af fire casestudier, hvor ledere og/eller arbejdstagerrepræsentanter skitserer erfaringerne i deres virksomhed, og som er udvalgt på grundlag af innovative og vellykkede løsninger på fælles udfordringer. Dette efterfølges af en styret diskussion i plenum og arbejdsgrupper.

Følgende emner blev behandlet på seminarerne:

- "Offshore outsourcing of business services – threat or opportunity?" (offshore outsourcing af forretningsservice – trussel eller mulighed?): på dette seminar så man nærmere på logistikken og processerne bag virksomhedernes strategi med at flytte servicejob rundt om i verden.

- ”Workplace innovation - fostering productivity and quality of work” (innovation på arbejdspladsen – fremme af produktivitet og jobkvalitet): på dette seminar analyseredes betydningen af innovative arbejdstilrettelæggelsesmodeller, som gør virksomheder i stand til at opnå højere præstationer og bidrager til at give medarbejderne større indflydelse (employee empowerment).
- ”Business creation as a result of restructuring processes” (oprettelse af egen virksomhed i forbindelse med omstrukturingsprocesser): på dette seminar fokuseredes på innovative indfaldsvinkler til omstrukturering, som fører til jobskabelse og arbejdstageres oprettelse af nye virksomheder.

Informationsprodukter

Nye publikationer

Det første nummer af instituttets tidsskrift, *Foundation Focus*, som udkommer to gange årligt, blev offentliggjort i oktober 2005. Tidsskriftet vil i hvert nummer fokusere på et tema af afgørende social og økonomisk betydning i EU og indeholde en række artikler om forskellige aspekter af emnet.

Det første nummer belyste spørgsmålet om industriel omstrukturering og indeholdt en gennemgang af Kommissionens meddelelse fra marts 2005. Blandt emnerne indgik tendenser med hensyn til jobtab og jobskabelse i Europa, arbejdstageres reaktion på omstrukturingsinitiativer og vellykket anvendelse af initiativer inden for social kapital i ugunstigt stillede områder. I et afsluttende afsnit var søgelyset rettet mod to sektorer – bilindustrien og sektoren for forretningsrelaterede tjenester – med eksempler på strategier, der var udviklet i disse sektorer som reaktion på udfordringerne i forbindelse med omstruktureringer.

I alt blev der udgivet 178 originalsprogede produkter i trykt form eller på nettet – en stigning på 10 % i forhold til 2004. Publikationerne omfattede 150 rapporter og 17 egne produkter, nyheds- eller reklameprodukter. Medregnet de oversatte publikationer udgjorde det samlede antal 332 i 2005.

Et andet informationsprodukt, der blev offentliggjort i 2005 – og et af de mest roste – var *European industrial relations dictionary* (ordbog over europæisk arbejdsmarkedsterminologi), lanceret ved en ceremoni i Bruxelles med hovedtaler af kommissær Špidla og repræsentanter for UNICE, EFS og de nationale statslige myndigheder.

Besøg på instituttets websted

I 2005 var der 25 % flere brugerbesøg på instituttets websted end i 2004. Eurofound, hovedwebstedet, tegnede sig for en stigning på 33 % og i alt 1 900 000 brugere. Antallet af besøg på EIRO’s websted steg med 11 % til 2 341 177.

Websted	Brugerbesøg i 2005	Stigning i forhold til 2004
Eurofound	1 957 089	33 %
EIRO	2 341 177	11 %
EMCC	337 537	133 %

Én af grundene til denne succes var ændringen af Eurofound-webstedet. Der blev lanceret en emnebaseret informationsarkitektur og skabt lettere adgang til oplysninger grupperet efter land, sektor og sprog. De nye webprodukter, der blev lanceret i 2005, omfatter:

- EurLIFE-databasen med data om livskvalitet, som giver let adgang til en række indikatorer for levevilkår og gør det muligt for brugerne at udarbejde tabeller og diagrammer efter egne behov

- onlineglosaret European Industrial Relations Dictionary
- en samling casestudier om seniorpolitikken på arbejdspladserne.

Det er for tidligt at sige noget om, hvilken indvirkning disse vil have på det samlede antal besøg på webstedet.

Det blev også foretaget brugerundersøgelser og en ekspertvurdering af EIRO's og EMCC's websteder med anbefalinger til forbedringer som f.eks. en bedre søgefunktionalitet, kortere og mere klare rapporter og mere grafik. Nogle ændringer er allerede blevet foretaget, mens andre, herunder den nye søgefacilitet, gennemføres i løbet af 2006.

Andre nyskabelser i forbindelse med webstedet i 2006 er sammenlægningen af de tre websteder EIRO, EMCC og Eurofound til et enkelt websted for instituttet.

Kampagnen i forbindelse med den europæiske livskvalitetsundersøgelse

Kampagnen i forbindelse med den europæiske livskvalitetsundersøgelse blev indledt i 2004 og videreført i 2005. I årets løb blev der offentliggjort tre mere uddybede rapporter, og EurLIFE-databasen blev lanceret i juni sammen med instituttets ændrede websted.

Den europæiske livskvalitetsundersøgelse var også emnet for foredrag som led i de seks nationale besøg i 2005. Under hvert besøg resulterede presseaktiviteter, som havde til formål at sætte fokus på instituttets arbejde ud fra et nationalt perspektiv, i god mediedækning. I løbet af de seks besøg i 2005 lykkedes det at nå ud til i alt ca. 7,5 millioner mennesker via aviser, tv og radio. Siden den omrejsende udstilling med nationale besøg blev indledt i 2004, har det været muligt at nå ud til over 14,3 millioner mennesker via medierne.

Foruden at sætte fokus på instituttets arbejde giver den omrejsende udstilling instituttets medarbejdere en værdifuld mulighed for at mødes - og afholde bilaterale møder - med instituttets interessegrupper.

I søgelyset

Fremme af dialog

Instituttets seminarrække blev videreført i 2005 efter positiv feedback efter forsøgsfasen i 2004. Der blev afholdt to seminarer: det første, "Age and work: connecting the generations" (alder og arbejde: samspillet mellem generationer), afsluttede den kursusrække, som indledtes i 2004, mens det andet "Towards a sustainable and flexible work organisation" (mod en bæredygtig og fleksibel tilrettelæggelse af arbejdet) var et nyt emne. Seminaret om arbejde belyste væsentlige punkter på den politiske og sociale dagsorden, herunder fremme af ældre arbejdstageres adgang til arbejdsmarkedet, støtte til "aktiv aldring" og forbedring af livslang læring og beskæftigelsesegnethed. Seminaret om fleksibel tilrettelæggelse af arbejdet fokuserede på fleksibilitet i forbindelse med arbejdstidsordninger og arbejdstilrettelæggelse.

Formålet med seminarrækken er at muliggøre udveksling af viden, som kan bidrage til en bedre beslutningsproces inden for den europæiske socialpolitik, samt at bistå de sociale aktører på nationalt plan med at nå Lissabon-strategiens mål. Netværkssamarbejde, udveksling af nationale erfaringer og fremme af kendskabet til de politiske prioriteter på europæisk plan er centrale elementer i strategien. Strukturen i 2005 var den samme som i forbindelse med den foregående række: overblik over EU's politikker og instituttets arbejde, præsentation af nationale situationer, undersøgelse af forskellige virksomhedseksempler og et ekspertindlæg om emnet.

Trepartsstrukturen – med repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, nationale statslige myndigheder og Europa-Kommissionen – anses for at være en vigtig faktor for det gode udfald af seminarrækken i 2005. Der blev sat stor pris på muligheden for at drøfte spørgsmål blandt forskellige parter, både på nationalt og internationalt plan. Deltagerne fik tilstrækkelig tid sammen til at udvikle en metodologisk indfaldsvinkel, etablere netværk og opbygge uformelle kontakter.

I 2006 vil instituttets seminarrække blive videreført som en del af instituttets løbende aktiviteter med et seminar om beskæftigelsesegnethed og ”flexicurity” (balancen mellem fleksibilitet og sikkerhed, tryghed). Det vil fortsætte den kommunikationsstrategi, der blev anvendt i forbindelse med seminarrækken i 2005, og tilbyde deltagerne et dedikeret websted og stille oplysninger om seminarer og indlæg fra talere til rådighed på instituttets websted.

<http://www.eurofound.eu.int/events/fss.htm>

4

Evaluering af vort bidrag

Instituttets effektivitet og indvirkning på de europæiske borgeres leve- og arbejdsvilkår er af stor betydning for instituttets interessegrupper, dets målgrupper og selvfølgelig dets medarbejdere; visheden om, at ens arbejde er nyttigt og gør en forskel, motiverer til en fortsat stræben efter det optimale.

Det er instituttets mandat at bidrage til planlægning og udformning af bedre leve- og arbejdsvilkår i Europa. Institutet tilstræber at være en central aktør på dette område: et ekspertcenter på både europæisk og internationalt plan.

I forbindelse med den igangværende indsats for ansvarlighed skal forskningen give størst muligt udbytte i forhold til omkostningerne og vise konkrete resultater. Målingen af instituttets konkrete resultater er dels en evalueringsopgave, dels en overvågningsopgave. Som led i sit systematiske evalueringsprogram vil instituttet i 2006 bestille en ekstern virksomhedsevaluering af instituttets arbejde og effektiviteten heraf.

En effektiv overvågning af indvirkningen af instituttets arbejde kræver, at målgruppernes brug heraf registreres. En sådan ”dokumentation for væsentlig brug” er det centrale element i instituttets system for overvågning og sporing af resultaterne. Dette vil gøre det muligt for instituttet at vurdere, om dets arbejde når ud til målgrupperne, og hvordan disse grupper bruger dets arbejde.

I 2005 opnåede instituttet en hel del med hensyn til at yde et bidrag til politikken og lovgivningen på EU-plan: Dette er primært et resultat af forståelsen af sammenhængen mellem forskning og information samt behovene og interesserne blandt de politiske planlæggere. Forståelsen af samspillet mellem forskning og politik skal imidlertid øges. Institutet vil søge at udvikle sine mekanismer til måling af, hvilken indvirkning forskningen har på politikken, og til skabelse af muligheder for en aktiv sammenkobling af forskning med politik.

Instituttet har kortlagt fire hovedindikatorer for vurderingen af, om der har været tale om væsentlig brug af dets arbejde og aktiviteter. Disse indikatorer behandles nedenfor.

Europæisk plan

Det er et væsentligt strategisk fokusområde for instituttet at bidrage til den politiske udviklingsproces på EU-plan. Dette indebærer levering af skræddersyet information, pålidelige data og solide analyser til en række forskellige politiske beslutningstagere.

2005 var et vellykket år med øget synlighed og positive tilkendegivelser fra interessegrupper på EU-plan over for instituttet samt for instituttets effektivitet med hensyn til at yde bidrag til lovgivningsprocessen i EU.

I forbindelse med udarbejdelsen af lovgivnings- og politikdokumenter på EU-plan var der en stigning på 150 % i antallet af henvisninger til, citater fra og direkte anvendelser (49 i alt) af instituttets arbejde.

I 2005 blev instituttets arbejde anerkendt på en række områder på EU-plan:

- Temaer i EU's politikdokumenter, hvor instituttets ekspertviden og produkter blev anvendt, var beskæftigelse og arbejdsvilkår, omstruktureringer, køn, social dialog og demografiske ændringer. Den tematiske ”vinder” i 2005 er EMCC og navnlig European Restructuring Monitor (ERM), hvis synlighed er øget betydeligt blandt alle aktører.
- I Kommissionens meddelelse om ”Omstruktureringer og beskæftigelsen” fik instituttet og EMCC udtrykkeligt til opgave at videreudvikle redskaber til både kvantitative og kvalitative analyser og til overvågning, således at den offentlige debat om omstruktureringer og virksomhedsflytninger kunne foregå på et velfunderet grundlag.

- Nyttens af data og resultater fra ERM blev anerkendt på Det Europæiske Råds uformelle ministermøde om omstruktureringer, der blev afholdt under Luxembourgs formandskab.
- I Europa-Parlamentets beslutning om ”Styrkelse af den europæiske konkurrenceevne: Konsekvenser af de industrielle ændringer for politikken vedrørende de små og mellemstore virksomheder og disses rolle” hedder det, at Kommissionen bør opfordre en ekspertgruppe, der skal trække kraftigt på instituttets og EMCC’s sagkundskab inden for omstruktureringer og social dialog, til at udfærdige en rapport til Det Europæiske Råd.
- Instituttets oplæg om ”demografiske ændringer i et livsperspektiv” for Europa-Parlamentets Udvalg om Beskæftigelse og Sociale Anliggender var medvirkende til, at instituttets anbefalinger blev overtaget af en række parlamentsmedlemmer; som følge heraf blev Europa-Parlamentets betænkning om Kommissionens grønbog om demografiske ændringer ændret.

Mediedækning

Den proaktive pressestrategi, som er opbygget over fem år i form af regelmæssig kommunikation med journalister, der dækker det socioøkonomiske område i hele Europa, sikrer, at instituttets arbejde og resultater hyppigt behandles i europæiske medier. I alt 37 pressemeddelelser blev udsendt som led i instituttets pressearbejde i 2005, hvilket resulterede i over 800 presseudklip, 10 tv-reportager og 22 interview og radioreportager.

Der blev afholdt 12 pressekonferencer og informationsmøder med journalister forskellige steder i hele EU. Der kom 180 forespørgsler fra journalister i årets løb, et fald fra 460 i 2004, hvilket afspejler det ændrede presserum på instituttets websted, som giver bedre adgang til information.

Hovedparten af de artikler, features, interview og radio- og tv-reportager, som dækker instituttets arbejde, er primært resultatet af instituttets egne presseaktiviteter, men instituttets arbejde anvendes i stigende grad som reference. Dette er et resultat af instituttets bestræbelser på at gøre instituttet til Europas førende videnskilde om den socioøkonomiske udvikling.

Det nye medieovervågningssystem, som måler omfanget og arten af dækningen af en artikel i en avis, viser, at instituttets image, arbejde og resultater er nået ud til ca. 12 millioner mennesker i årets løb. Instituttets arbejde er ved flere lejligheder kommet på forsiden af væsentlige dagblade, bl.a. *Le Monde* i Frankrig, *Aamulehti* i Finland, *Mlada Fronta Dnes* i Tjekkiet og *Wirtschaftblatt* i Østrig. Instituttets arbejde er også blevet citeret i et stigende antal ledere og kommentarer.

Presseaktiviteterne i forbindelse med de nationale besøg i Østrig, Ungarn, Spanien, Slovenien, Irland og Sverige har været af særlig betydning for den øgede eksponering af instituttet og dets arbejde i medierne.

Indbydelser til eksterne arrangementer

Medarbejdere fra instituttet deltog i 95 eksterne arrangementer i 2005 og ydede et aktivt bidrag til 66 af disse som talere eller mødeledere i forbindelse med conferencesessioner. Af disse arrangementer blev ca. 25 tilrettelagt af Europa-Kommissionen, Europa-Parlamentet, Ministerrådet og Eurostat, 12 blev tilrettelagt af nationale ministerier og resten af arbejdsmarkedsorganisationer, ngo'er og forskningsinstitutter. I nedenstående tabel er disse arrangementer opdelt efter tema.

Temaer for eksterne arrangementer, som medarbejdere fra instituttet har deltaget i

Temaer	Antal arrangementer
Alle temaer	12
Arbejdsmarkedsrelationer og partnerskaber	21
Social samhørighed	26
Beskæftigelse og arbejdsvilkår	9
Balance mellem arbejde og privatliv	11
Beskæftigelse/arbejdsmarkedsrelationer under ét	3
Omstruktureringer	13

Citater i akademisk materiale

Meget af instituttets arbejde, der er policy-orienteret socialvidenskabelig forskning, kommer ind på det akademiske område gennem tidsskrifter og artikler, hvor det kan spille en rolle med hensyn til at udvikle idéer og yderligere forskning.

Instituttet registrerer antallet af citater og antallet af tidsskrifter med citater. Da det aldrig er muligt at sikre, at alle citater er lokaliseret, udtrykkes det samlede antal altid som et mindsteantal. Det er normal praksis at registrere citater for to år, da der er et tidsinterval mellem offentliggørelsen af forskningsarbejdet og udbredelsen heraf til de væsentlige eksterne publikationer. Det er også af betydning at vide, hvor hyppigt de vigtigste tidsskrifter citerer instituttets forskningsarbejde.

Citater i tidsskrifter

I 2004 og 2005 blev instituttets forskningsarbejde citeret i mindst 350 artikler og offentliggjort i 220 forskellige tidsskrifter som indekseret i følgende databaser: Scopus, Social Sciences Citation Index, PsycLIT, Econlit, CSA Sociological Abstracts, CSA Worldwide Political Science Abstracts og Emerald Management Reviews.

Instituttets arbejde er blevet citeret i flere tidsskrifter end de 14, der er anført nedenfor, men kun tidsskrifter med over fire citater af arbejdet i toårsperioden 2004–2005 er medtaget.

Tidsskrifter, hvori instituttets arbejde er blevet citeret over fire gange, 2004–2005

Tidsskrift	Antal citater
European Journal of Industrial Relations	12
International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations	11
Industrial Relations Journal	11
Economic and Industrial Democracy	10
Work, Employment and Society	8
Social Science and Medicine	7
Journal of Occupational and Environmental Medicine	6
British Journal of Industrial Relations	5
Employee Relations	5
European Journal of Work and Organizational Psychology	5
Foresight	5
Journal of Occupational Health Psychology	5
International Journal of Human Resource Management	4
International Journal of Occupational and Environmental Health	4

Væsentligste akademiske områder

En anden måde, hvorpå instituttets betydning på det akademiske område kan måles, er ved hjælp af ISI Impact Factors, som består af 54 forskellige samfundsvidenskabelige kategorier. Citater i disse kategorier giver en indikation for bredden, dybden og kvaliteten af de tidsskrifter, hvori instituttets arbejde er blevet citeret. Det fremgik af 2004 ISI Impact Factors, som blev offentliggjort i sommeren 2005, at instituttets forskningsarbejde var blevet citeret i 24 ud af 54 kategorier.

De hyppigste citater var i de fremtrædende tidsskrifter inden for disse fire kategorier: arbejdsmarkedsrelationer og beskæftigelse, folke- og miljø sundhed og sundhed på arbejdspladsen, anvendt psykologi og sociologi.

5

Vigtige arrangementer i 2005

Levevilkår

Work-Life balance – et strategisk perspektiv

8. marts, København, Danmark

Tilrettelagt af CBAF (Center for Balance mellem Arbejdsliv og Familieliv)

Taler: Henrik Litske

Demografiske ændringer – behov for ny solidaritet mellem generationerne

11.–12. juli, Bruxelles, Belgien

Europa-Kommissionen

Ordfører: Hubert Krieger

Europa-Parlamentets tværpolitiske gruppe om aldring

20. september, Bruxelles, Belgien

Taler: Gerlinde Ziniel

European Federation of Older Persons: 18. internationale kongres

30. september–1. oktober, Ljubljana, Slovenien

Tilrettelagt af EURAG

Formand for workshopgruppe: Robert Anderson

Arbejdsmarkedsrelationer

Social dialog og industrielle forandringer

24. februar, Bruxelles, Belgien

EØSU-CCMI-workshop

Taler: Isabella Biletta

Forebyggelse og løsning af konflikter

22.–23. april, Sofia, Bulgarien

EFS-konference

Taler: Timo Kauppinen

European social dialogue seminar on undeclared work (seminar om sort arbejde inden for rammerne af den europæiske sociale dialog)

19. september, Bruxelles, Belgien

Fælles EFS-/UNICE-seminar

Taler: Isabella Biletta

Employee involvement in a globalising world (medarbejderindflydelse i en globaliseret verden)

14.–15. oktober, Frankfurt, Tyskland

Internationalt symposium

Taler: Stavroula Demetriades

Social dialogue: different voices, common vision (social dialog: forskellige stemmer, fælles vision)

17. november, London, Storbritannien
Department of Trade and Industry, Det Forenede Kongerige
Konferencen blev afholdt som led i det britiske EU-formandskab
Taler: Timo Kauppinen

Arbejdsmarkedsrelationer i EU, Japan og USA

24.–25. november, London, Storbritannien
EIRO-workshop
Talere: Isabella Biletta, David Foden, Stavroula Demetriades

Arbejdsvilkår

Fælles ECE/ILO/Eurostat-seminar om jobkvalitet

11.–13. maj, Genève, Schweiz
ECE/ILO/Eurostat
Taler: Greet Vermeylen

Chikane/vold på arbejdspladsen

12. maj, Bruxelles, Belgien
Fælles seminar mellem arbejdsmarkedsparterne i EU om vold og chikane på arbejdspladsen
Taler: John Hurley.

Training and employability (uddannelse og beskæftigelsesegnethed)

21.–22. juni, Luxembourg
Fælles konference mellem EWCO og Luxembourgs EU-formandskab
Talere: Willy Buschak, Jean-Michel Miller, Bernard Housett, John Hurley og Greet Vermeylen

1st international European Survey Research Association conference (European Survey Research Associations 1. internationale konference)

18.–22. juli, Barcelona, Spanien
European Survey Research Association
Taler: Enrique Fernandez

High performance workplaces: because people mean business (højperformante arbejdspladser: fordi folk ønsker business)

15. september, London, Storbritannien
Department of Trade and Industry, Storbritannien
Taler: Enrique Fernandez

Successes, paradoxes and shortcomings: experiences with recent HRM-reform in the public services (succeser, paradokser og mangler: erfaringer med nylig HRM-reform i den offentlige sektor)

26.–27. september, Maastricht, Nederlandene
EIPA-seminar
Taler: Jean-Michel Miller

Det Europæiske Overvågningscenter for Forandringer

The internationalisation of employment: a challenge for a fair globalisation (internationalisering af beskæftigelsen: en udfordring for en fair globalisering)

11.–12. april, Annecy, Frankrig

ILO/det franske ministerium for arbejde, beskæftigelse og social samhørighed

Taler: Barbara Gerstenberger

Plenarmøde i sektordialogudvalget for fiskeriet

14. oktober, Bruxelles, Belgien

Taler: Torsten Müller

1st international conference of MIRE (Managing Innovative Restructuring in Europe) (MIRE's 1. internationale konference)

7.–8. december, Paris, Frankrig

MIRE

Taler: Donald Storrie

Employment in a time of change – technology, location and environment (beskæftigelse i en periode med forandringer – teknologi, placering og miljø)

7.–8. december, Bruxelles, Belgien

Den Socialistiske Gruppe i Europa-Parlamentet

Taler: Barbara Gerstenberger

Generelt

Unity beyond differences: the need for an integrated labour inspection system (enhed trods forskelle: behovet for et integreret arbejdstilsynssystem)

9.–11. marts, Mondorf-les-Bains, Luxembourg

ILO/Luxembourgs EU-formandskab

Taler: Willy Buschak

Nye social- og arbejdsmarkedspolitiske perspektiver

8. april, Baden, Østrig

Det østrigske forbundsarbejdsministerium

Taler: Willy Buschak (hovedtaler)

What's new in the EU?: European information 2005

14.–15. april, London, Storbritannien

European Information Association (14. årlige konference)

Taler: Elisabeth Lagerlöf

Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene

Årsberetning for 2005

2006 – 31 s. – 21 x 29,7 cm